

॥ ਅਧਿਆਇ-9 ॥

ਰਵਾਨਾ ਹੋਣ ਵੇਲੇ ਬਾਬਾ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਾ ਪਾਲਣ ਅਤੇ ਹੁਕਮ ਅਦੂਲੀ ਕਰਨ ਦੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਦੇ ਕੁਝ ਉਦਾਹਰਣ, ਭਿੱਖਿਆ ਮੰਗਣਾ ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ, ਭਗਤਾਂ (ਤਰਖੰਡ ਪਰਿਵਾਰ) ਦੇ ਅਨੁਭਵ।

ਪਿਛਲੇ ਅਧਿਆਇ ਦੇ ਆਖ਼ੀਰ ਵਿਚ ਸਿਰਫ਼ ਏਨਾ ਹੀ ਦੱਸਿਆ ਸੀ ਕਿ ਵਾਪਸ ਜਾਣ ਵੇਲੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਬਾਬਾ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਾ ਪਾਲਣ ਕੀਤਾ, ਉਹ ਠੀਕ-ਠਾਕ ਘਰ ਵਾਪਸ ਪਹੁੰਚੇ ਅਤੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਗਿਆ ਨਹੀਂ ਮੰਨੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੁਰਘਟਨਾਵਾਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪਿਆ। ਇਸ ਅਧਿਆਇ ਵਿਚ ਇਹ ਕਥਨ ਅਤੇ ਕਈ ਹੋਰ ਸਬੂਤ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਘਟਨਾਵਾਂ ਅਤੇ ਕਈ ਹੋਰ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਵਿਸਥਾਰ ਨਾਲ ਸਮਝਾਇਆ ਜਾਏਗਾ।

ਸ਼ਿਰਡੀ ਯਾਤਰਾ ਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ

ਸ਼ਿਰਡੀ ਯਾਤਰਾ ਦੀ ਇਕ ਖ਼ਾਸ ਗੱਲ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਬਾਬਾ ਦੀ ਆਗਿਆ ਤੋਂ ਬਗ਼ੈਰ ਕੋਈ ਵੀ ਸ਼ਿਰਡੀ ਤੋਂ ਜਾ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਜੇ ਕਿਸੇ ਨੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੀਤਾ ਵੀ, ਤਾਂ ਸਮਝੋ ਉਸ ਨੇ ਅਨੇਕਾਂ ਤਕਲੀਫ਼ਾਂ ਨੂੰ ਸਹੇੜ ਲਿਆ। ਪਰ ਜੇ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਸ਼ਿਰਡੀ ਤੋਂ ਜਾਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਹੋਈ ਤਾਂ ਫੇਰ ਉਹ ਉਥੇ ਰੁੱਕ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਭਗਤ ਵਾਪਸੀ ਵੇਲੇ ਬਾਬਾ ਨੂੰ ਪ੍ਰਨਾਮ ਕਰਨ ਜਾਂਦੇ ਤਾਂ ਬਾਬਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੁਝ ਹੁਕਮ ਦਿੰਦੇ ਸੀ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪਾਲਣ ਕਰਨਾ ਬਹੁਤ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀ। ਜੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹੁਕਮਾਂ ਦੀ ਪਰਵਾਹ ਕੀਤੇ ਬਗ਼ੈਰ ਕੋਈ ਵਾਪਸ ਗਿਆ ਤਾਂ ਪੱਕਾ ਹੀ ਉਸ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਦੁਰਘਟਨਾ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਸੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕੁਝ ਉਦਾਹਰਣ ਇਥੇ ਦਿੱਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਤਾਤਿਆ ਕੋਤੇ ਪਾਟਿਲ

ਇਕ ਵਾਰੀ ਤਾਤਿਆ ਕੋਤੇ ਪਾਟਿਲ ਟਾਂਗੇ ਵਿਚ ਬੈਠ ਕੇ ਕੋਪਰਗਾਂਵ ਦੇ ਬਾਜ਼ਾਰ ਜਾ ਰਹੇ ਸੀ। ਉਹ ਜਲਦੀ ਨਾਲ ਮਸਜਿਦ ਵਿਚ ਆਏ। ਬਾਬਾ ਨੂੰ ਨਮਸਕਾਰ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੈਂ ਕੋਪਰਗਾਂਵ ਦੇ ਬਾਜ਼ਾਰ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹਾਂ। ਬਾਬਾ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਜਲਦੀ ਨਾ ਕਰੋ, ਜ਼ਰਾ ਠਹਿਰੋ। ਬਾਜ਼ਾਰ ਜਾਣ ਦਾ ਖ਼ਿਆਲ ਛੱਡ ਦਿਉ ਅਤੇ ਪਿੰਡ ਦੇ ਬਾਹਰ ਨਾ ਜਾਉ।” ਉਸ ਦੀ ਕਾਹਲੀ ਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ ਬਾਬਾ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਚੰਗਾ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਤਾਂ ਨਾਲ ਲੈ ਜਾਉ।” ਬਾਬਾ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਾ ਮੰਨ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਸੇ ਵੇਲੇ ਟਾਂਗਾ ਅੱਗੇ ਤੋਰਿਆ। ਟਾਂਗੇ ਦੇ ਦੋ ਘੋੜਿਆਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਜਿਸ ਦਾ ਮੁੱਲ ਲਗਭਗ ਤਿਨ ਸੌ (300) ਰੁਪਏ ਸੀ, ਬਹੁਤ ਚੰਚਲ ਅਤੇ ਤੇਜ਼ ਦੌੜਨ ਵਾਲਾ ਸੀ। ਰਸਤੇ ਵਿਚ ਸਾਵਲੀ ਵਿਹੀਰ ਪਿੰਡ ਪਾਰ ਕਰਨ ਬਾਅਦ ਹੀ ਉਹ ਬਹੁਤ ਤੇਜ਼ੀ

ਨਾਲ ਦੌੜਨ ਲੱਗਾ। ਅਚਾਨਕ ਹੀ ਉਸ ਦੇ ਲੱਕ ਵਿਚ ਮੋਚ ਆ ਗਈ। ਉਹ ਉਥੇ ਹੀ ਡਿੱਗ ਪਿਆ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਤਾਤਿਆ ਨੂੰ ਕੋਈ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸੱਟ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਲੱਗੀ, ਪਰ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਸਾਈਂ ਮਾਂ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੀ ਯਾਦ ਜ਼ਰੂਰ ਆਈ। ਇਕ ਹੋਰ ਮੌਕੇ ਕੋਲਹਾਰ ਪਿੰਡ ਜਾਂਦੇ ਹੋਏ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਬਾਬਾ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦਾ ਪਾਲਣ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਉਪਰ ਵਾਲੀ ਘਟਨਾ ਵਰਗੀ ਹੀ ਦੁਰਘਟਨਾ ਦਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪਿਆ ਸੀ।

ਇਕ ਯੂਰਪੀਅਨ ਸੱਜਣ

ਇਕ ਵਾਰੀ ਬੰਬਈ ਦੇ ਇਕ ਯੂਰਪੀਅਨ ਸੱਜਣ (ਅੰਗਰੇਜ਼), ਨਾਨਾਸਾਹਿਬ ਚਾਂਦੋਰਕਰ ਕੋਲੋਂ ਚਿੱਠੀ ਲੈ ਕੇ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਕੰਮ ਲਈ ਸ਼ਿਰਡੀ ਆਏ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਕ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਤੰਬੂ ਵਿਚ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ। ਉਹ ਤਾਂ ਬਾਬਾ ਅੱਗੇ ਝੁਕ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਨੂੰ ਚੁੰਮਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਤਿੰਨ ਵਾਰੀ ਮਸਜਿਦ ਦੀਆਂ ਪੌੜੀਆਂ ਚੜ੍ਹਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ, ਪਰ ਬਾਬਾ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਨੇੜੇ ਆਉਣ ਤੋਂ ਰੋਕ ਦਿੱਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵਿਹੜੇ ਵਿਚ ਹੀ ਠਹਿਰਨ ਅਤੇ ਉਥੋਂ ਹੀ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਮਿਲੀ। ਇਸ ਅਜੀਬ ਸਵਾਗਤ ਤੋਂ ਨਾਖੁਸ਼ ਹੋ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਜਲਦੀ ਹੀ ਸ਼ਿਰਡੀ ਤੋਂ ਵਾਪਸ ਜਾਣ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਰਵਾਨਗੀ ਦੀ ਆਗਿਆ ਲੈਣ ਲਈ ਉਹ ਉਥੇ ਆਏ। ਬਾਬਾ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਜਾਣ ਅਤੇ ਜਲਦੀ ਨਾ ਕਰਨ ਦੀ ਸਲਾਹ ਦਿੱਤੀ। ਹੋਰ ਭਗਤਾਂ ਨੇ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਾਬਾ ਦਾ ਹੁਕਮ ਮੰਨਣ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਪਰ ਉਹ ਸਾਰਿਆਂ ਦੀ ਗੱਲ ਨਾ ਮੰਨ ਕੇ ਟਾਂਗੇ ਵਿਚ ਬੈਠ ਕੇ ਰਵਾਨਾ ਹੋ ਗਏ। ਕੁਝ ਦੂਰ ਤੱਕ ਤਾਂ ਘੋੜੇ ਠੀਕ-ਠਾਕ ਚਲਦੇ ਰਹੇ। ਪਰ ਸਾਵਲੀ ਵਿਹੀਰ ਨਾਂਅ ਦਾ ਪਿੰਡ ਪਾਰ ਕਰਨ ਲੱਗੇ ਇਕ ਸਾਈਕਲ ਅੱਗੋਂ ਆਈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ ਘੋੜੇ ਡਰ ਗਏ ਅਤੇ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਦੌੜਨ ਲੱਗੇ। ਫਲਸਰੂਪ, ਟਾਂਗਾ ਉਲਟ ਗਿਆ ਅਤੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਸੱਜਣ ਖੱਲੇ ਲਟਕ ਗਏ ਅਤੇ ਕੁਝ ਦੂਰ ਤਕ ਟਾਂਗੇ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਘਸੀਟੇ ਗਏ। ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਉਸੇ ਵੇਲੇ ਦੌੜ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਚਾ ਲਿਆ, ਪਰ ਸੱਟਾਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਲੱਗਣ ਕਰਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੋਪਰਗਾਂਵ ਦੇ ਹਸਪਤਾਲ ਵਿਚ ਰਹਿਣਾ ਪਿਆ। ਇਸ ਘਟਨਾ ਤੋਂ ਭਗਤਾਂ ਨੇ ਸਬਕ ਸਿੱਖਿਆ ਕਿ ਜਿਹੜੇ ਬਾਬਾ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਮੰਨਦੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਦੁਰਘਟਨਾ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਹੜੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਆਗਿਆ ਮੰਨਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਠੀਕ-ਠਾਕ ਅਤੇ ਆਰਾਮ ਨਾਲ ਘਰ ਪਹੁੰਚ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਭਿੱਖਿਆ ਮੰਗਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ

ਹੁਣ ਅਸੀਂ ਭਿੱਖਿਆ ਮੰਗਣ ਦੇ ਸੁਆਲ ਉੱਪਰ ਵਿਚਾਰ ਕਰਾਂਗੇ। ਸੰਭਵ ਹੈ, ਕੁਝ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਮਨ ਵਿਚ ਸ਼ੱਕ ਪੈਦਾ ਹੋਵੇ ਕਿ ਜਦੋਂ ਬਾਬਾ ਏਨੇ ਮਹਾਨ ਪੁਰਖ ਸੀ ਤਾਂ ਫੇਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਾਰੀ ਉਮਰ ਭਿੱਖਿਆ ਮੰਗ ਕੇ ਹੀ ਕਿਉਂ ਗੁਜ਼ਾਰਾ ਕੀਤਾ ?

ਇਸ ਸੁਆਲ ਨੂੰ ਦੋ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਅੱਗੇ ਰੱਖ ਕੇ ਹੱਲ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਪਹਿਲਾ ਦਿਸ਼ਟੀਕੋਣ

ਭੱਖਿਆ ਮੰਗ ਕੇ ਗੁਜ਼ਾਰਾ ਕਰਨ ਦਾ ਕੌਣ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ ?

ਸ਼ਾਸਤਰਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਉਹ ਆਦਮੀ, ਜਿਸ ਨੇ ਤਿੰਨ ਮੁੱਖ ਮੋਹ—1) ਕਾਮਿਨੀ, 2) ਕਾਂਚਨ, 3) ਕੀਰਤੀ ਦਾ ਤਿਆਗ ਕਰਕੇ, ਮੋਹ-ਮੁਕਤ ਹੋ ਕੇ ਸੰਨਿਆਸ ਲੈ ਲਿਆ ਹੋਵੇ, ਉਹ ਹੀ ਭੱਖਿਆ ਮੰਗਣ ਦਾ ਅਸਲੀ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਘਰ ਵਿਚ ਭੋਜਨ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ। ਇਸ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਭੋਜਨ ਕਰਾਉਣ ਦਾ ਭਾਰ ਗ੍ਰਹਿਸਥੀਆਂ 'ਤੇ ਹੀ ਹੈ। ਸ੍ਰੀ ਸਾਈਂ ਬਾਬਾ ਨਾ ਤਾਂ ਗ੍ਰਹਿਸਥੀ ਸੀ ਅਤੇ ਨਾ ਵਾਨਪ੍ਰਸਥੀ। ਉਹ ਤਾਂ ਬਾਲ-ਬ੍ਰਹਮਚਾਰੀ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਇਹ ਪੱਕੀ ਭਾਵਨਾ ਸੀ ਕਿ ਸਾਰਾ ਸੰਸਾਰ ਹੀ ਮੇਰਾ ਘਰ ਹੈ। ਉਹ ਤਾਂ ਆਪ ਹੀ ਭਗਵਾਨ ਵਾਸੂਦੇਵ, ਦੁਨੀਆ ਦੇ ਪਾਲਣਹਾਰ ਅਤੇ ਪਾਰਬ੍ਰਹਮ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ ਉਹ ਭੱਖਿਆ ਲੈਣ ਦੇ ਪੂਰੇ ਹੱਕਦਾਰ ਸਨ।

ਦੂਸਰਾ ਦਿਸ਼ਟੀਕੋਣ

ਪੰਚਸੂਨਾ—(ਪੰਜ ਪਾਪ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪਛਤਾਵਾ)—ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਇਹ ਤਾਂ ਪਤਾ ਹੈ ਕਿ ਭੋਜਨ ਸਮੱਗਰੀ ਜਾਂ ਰਸੋਈ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਲਈ ਗ੍ਰਹਿਸਥੀਆਂ ਨੂੰ ਪੰਜ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕੰਮ ਕਰਨੇ ਪੈਂਦੇ ਹਨ—1) ਕੰਡਨੀ (ਪਿਸਣਾ), 2) ਪੇਸ਼ਨੀ (ਦਲਣਾ), 3) ਉਦਕੁੰਭੀ (ਭਾਂਡੇ ਮਲਣਾ), 4) ਮਾਰਜਨੀ (ਮਾਂਜਣਾ ਅਤੇ ਧੋਣਾ), 5. ਚੂਲੀ (ਚੁੱਲ੍ਹਾ ਬਾਲਣਾ)।

ਇਨ੍ਹਾਂ ਕੰਮਾਂ ਨੂੰ ਕਰਨ ਨਾਲ ਕਈ ਕੀਟਾਣੂਆਂ ਅਤੇ ਜੀਵਾਂ ਦਾ ਨਾਸ਼ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗ੍ਰਹਿਸਥੀਆਂ ਨੂੰ ਪਾਪ ਲੱਗਦਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਪਾਪਾਂ ਦੇ ਪਛਤਾਵੇ ਵਾਸਤੇ ਸ਼ਾਸਤਰਾਂ ਨੇ ਪੰਜ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਯੱਗ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ ਹੈ—1) ਬ੍ਰਹਮ ਯੱਗ ਯਾਨਿ ਵੇਦਾਂ ਦਾ ਪਾਠ—ਬ੍ਰਹਮਾ ਨੂੰ ਅਰਪਣ ਕਰਨਾ ਜਾਂ ਵੇਦਾਂ ਦਾ ਪਾਠ ਕਰਨਾ, 2) ਪਿੱਤਰ ਯੱਗ—ਪੂਰਵਜਾਂ ਨੂੰ ਦਾਨ, 3) ਦੇਵ ਯੱਗ—ਦੇਵਤਿਆਂ ਨੂੰ ਬਲੀ ਦੇਣਾ, 4) ਭੂਤ ਯੱਗ—ਪ੍ਰਾਣੀਆਂ ਨੂੰ ਦਾਨ, 5) ਮਨੁੱਖ (ਮਹਿਮਾਨ) ਯੱਗ—ਮਨੁੱਖਾਂ ਨੂੰ ਦਾਨ ਕਰਨਾ।

ਜੇ ਇਹ ਕੰਮ ਵਿਧੀ ਨਾਲ ਸ਼ਾਸਤਰਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਤਾਂ ਚਿੱਤ ਸੁੱਧ ਹੋ ਕੇ ਗਿਆਨ ਅਤੇ ਆਤਮਾਨੁਭੂਤੀ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਬਾਬਾ ਘਰ-ਘਰ ਜਾ ਕੇ ਗ੍ਰਹਿਸਥੀਆਂ ਨੂੰ ਇਸ ਪਵਿੱਤਰ ਕਰਤੱਵ ਦੀ ਯਾਦ ਦੁਆਉਂਦੇ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹ ਲੋਕ ਬਹੁਤ ਹੀ ਭਾਗਾਂ ਵਾਲੇ ਸੀ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਘਰ ਬੈਠੇ ਹੀ ਬਾਬਾ ਕੋਲੋਂ ਸਿੱਖਿਆ ਲੈਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲ ਜਾਂਦਾ ਸੀ।

ਭਗਤਾਂ ਦੇ ਅਨੁਭਵ

ਹੁਣ ਅਸੀਂ ਹੋਰ ਮਨੋਰੰਜਕ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਦਾ ਵਰਨਣ ਕਰਦੇ ਹਾਂ। ਭਗਵਾਨ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਨੇ ਗੀਤਾ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਹੈ—“ਜਿਹੜਾ ਮੈਨੂੰ ਭਗਤੀ ਨਾਲ ਸਿਰਫ ਇਕ ਪੱਤਾ, ਫੁੱਲ, ਫਲ ਜਾਂ ਜਲ ਵੀ ਅਰਪਣ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਮੈਂ

ਉਸ ਸ਼ੁੱਧ ਦਿਲ ਵਾਲੇ ਭਗਤ ਵੱਲੋਂ ਅਰਪਣ ਕੀਤੀ ਗਈ ਚੀਜ਼ ਨੂੰ ਖੁਸ਼ੀ ਨਾਲ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕਰ ਲੈਂਦਾ ਹਾਂ।” ਜੇ ਭਗਤ ਸੱਚਮੁੱਚ ਵਿਚ ਸ੍ਰੀ ਸਾਈਂ ਬਾਬਾ ਨੂੰ ਕੁਝ ਭੇਟ ਦੇਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਜੇ ਉਹ ਅਰਪਣ ਕਰਨਾ ਭੁੱਲ ਗਿਆ ਤਾਂ ਬਾਬਾ ਉਸਨੂੰ ਜਾਂ ਉਸ ਦੇ ਦੋਸਤ ਨੂੰ ਉਸ ਭੇਟ ਦੀ ਯਾਦ ਕਰਾ ਦਿੰਦੇ ਅਤੇ ਭੇਟ ਦੇਣ ਲਈ ਕਹਿੰਦੇ ਅਤੇ ਭੇਟ ਲੈ ਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਅਸੀਸ ਦਿੰਦੇ ਸੀ। ਹੇਠਾਂ ਕੁਝ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਦਾ ਵਰਨਣ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ—

ਤਰਖੰਡ ਪਰਿਵਾਰ (ਪਿਤਾ ਅਤੇ ਪੁੱਤਰ)

ਸ੍ਰੀ ਰਾਮਚੰਦਰ ਆਤਮਾਰਾਮ ਉਪ ਨਾਮ ਬਾਬਾਸਾਹਿਬ ਤਰਖੰਡ ਪਹਿਲੇ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਸਮਾਜੀ ਸੀ। ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਬਾਬਾ ਦੇ ਪਰਮ ਭਗਤ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਤਨੀ ਅਤੇ ਪੁੱਤਰ ਤਾਂ ਬਾਬਾ ਦੇ ਪੱਕੇ ਭਗਤ ਸਨ। ਇਕ ਵਾਰੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਰਾਦਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਪੁੱਤਰ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਮਾਂ ਗਰਮੀਆਂ ਦੀਆਂ ਛੁੱਟੀਆਂ ਸ਼ਿਰਡੀ ਵਿਚ ਹੀ ਗੁਜ਼ਾਰਨ। ਪਰ ਪੁੱਤਰ ਬਾਂਦਰਾ ਛੱਡਣ ਲਈ ਰਾਜ਼ੀ ਨਾ ਹੋਇਆ। ਉਸ ਨੂੰ ਡਰ ਸੀ ਕਿ ਬਾਬਾ ਦੀ ਪੂਜਾ ਘਰ ਵਿਚ ਠੀਕ ਢੰਗ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕੇਗੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਪਿਤਾ ਜੀ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਸਮਾਜੀ ਹਨ ਅਤੇ ਸੰਭਵ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਸ੍ਰੀ ਸਾਈਂ ਬਾਬਾ ਦੀ ਪੂਜਾ ਆਦਿ ਦਾ ਠੀਕ ਖਿਆਲ ਨਾ ਰੱਖ ਸਕਣ। ਪਰ ਪਿਤਾ ਦੇ ਭਰੋਸਾ ਦੇਣ ਨਾਲ ਕਿ ਪੂਜਾ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੁੰਦੀ ਰਹੇਗੀ। ਮਾਂ ਅਤੇ ਪੁੱਤਰ ਇਕ ਸ਼ੁੱਕਰਵਾਰ ਦੀ ਰਾਤ ਨੂੰ ਸ਼ਿਰਡੀ ਨੂੰ ਰਵਾਨਾ ਹੋ ਗਏ।

ਦੂਸਰੇ ਦਿਨ ਸ਼ਨੀਵਾਰ ਨੂੰ ਸ੍ਰੀ ਮਾਨ ਤਰਖੰਡ ਸਵੇਰੇ-ਸਵੇਰੇ ਉੱਠੇ ਅਤੇ ਇਸ਼ਨਾਨ ਆਦਿ ਕਰਕੇ, ਪੂਜਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਬਾਬਾ ਦੇ ਅੱਗੇ ਸ਼ਸ਼ਟਾਂਗ ਦੰਡਵਤ ਕਰਕੇ ਬੋਲੇ—“ਹੇ ਬਾਬਾ! ਮੈਂ ਠੀਕ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ ਤੁਹਾਡੀ ਪੂਜਾ ਕਰਦਾ ਰਹਾਂਗਾ, ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੇਰਾ ਪੁੱਤਰ ਕਰਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਪਰ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰਕੇ ਇਸ ਨੂੰ ਸਰੀਰਿਕ ਮਿਹਨਤ ਤਕ ਹੀ ਨਾ ਰੱਖਣਾ।” ਇਹ ਕਹਿ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪੂਜਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਮਿਸ਼ਰੀ ਦਾ ਨੈਵੇਦ ਅਰਪਣ ਕੀਤਾ, ਜਿਹੜਾ ਦੁਪਹਿਰ ਦੇ ਭੋਜਨ ਵੇਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਵੰਡਿਆ ਗਿਆ।

ਉਸ ਦਿਨ ਦੀ ਸ਼ਾਮ ਅਤੇ ਅਗਲਾ ਦਿਨ ਐਤਵਾਰ ਵੀ ਨਿਰਵਿਘਨ ਬੀਤ ਗਿਆ। ਸੋਮਵਾਰ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦਫ਼ਤਰ ਜਾਣਾ ਸੀ, ਪਰ ਉਹ ਦਿਨ ਵੀ ਬਗ਼ੈਰ ਰੁਕਾਵਟ ਨਿਕਲ ਗਿਆ। ਸ੍ਰੀ ਤਰਖੰਡ ਨੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ ਵਿਚ ਕਦੀ ਪੂਜਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦਿਲ ਵਿਚ ਤਸੱਲੀ ਸੀ ਕਿ ਪੁੱਤਰ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਵਚਨਾਂ ਮੁਤਾਬਿਕ ਪੂਜਾ ਬਿਲਕੁਲ ਤਸੱਲੀਬਖ਼ਸ਼ ਚੱਲ ਰਹੀ ਹੈ। ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਮੰਗਲਵਾਰ ਨੂੰ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪੂਜਾ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਦਫ਼ਤਰ ਚਲੇ ਗਏ। ਦੁਪਹਿਰ ਨੂੰ ਘਰ ਵਾਪਸ ਆਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਹ ਜਦੋਂ ਭੋਜਨ ਲਈ ਬੈਠੇ ਤਾਂ ਥਾਲੀ ਵਿਚ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦ ਨਾ ਦੇਖ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਰਸੋਈਏ ਨੂੰ ਇਸ ਬਾਰੇ ਵਿਚ ਪੁੱਛਿਆ। ਉਸ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਅੱਜ ਉਹ ਨੈਵੇਦ ਅਰਪਣ ਕਰਨਾ ਭੁੱਲ ਗਏ ਸੀ। ਇਹ ਸੁਣ ਕੇ ਉਹ ਉਸੇ ਵੇਲੇ ਆਪਣੀ ਜਗ੍ਹਾ ਤੋਂ ਉੱਠੇ ਅਤੇ ਬਾਬਾ ਨੂੰ ਦੰਡਵਤ ਕਰਕੇ ਮਾਫ਼ੀ ਮੰਗਣ ਲੱਗੇ ਅਤੇ ਬਾਬਾ ਨੂੰ ਚੰਗੀ

ਤਰ੍ਹਾਂ ਰਸਤਾ ਨਾ ਦਿਖਾਉਣ ਅਤੇ ਪੂਜਾ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਸਰੀਰਿਕ ਮਿਹਨਤ ਤਕ ਹੀ ਰੱਖਣ ਲਈ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕਰਨ ਲੱਗੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਾਰੀ ਘਟਨਾ ਦਾ ਵਿਸਥਾਰ ਆਪਣੇ ਪੁੱਤਰ ਨੂੰ ਚਿੱਠੀ ਵਿਚ ਲਿਖ ਕੇ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕੀਤੀ ਕਿ ਉਹ ਚਿੱਠੀ ਬਾਬਾ ਦੇ ਸ੍ਰੀ ਚਰਣਾਂ 'ਤੇ ਰੱਖ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਹਿਣਾ ਕਿ ਉਹ ਇਸ ਕਸੂਰ ਦੀ ਮਾਫ਼ੀ ਮੰਗਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਘਟਨਾ ਬਾਂਦਰਾ ਵਿਚ ਲਗਭਗ ਦੁਪਹਿਰ ਨੂੰ ਹੋਈ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸੇ ਵੇਲੇ ਸ਼ਿਰਡੀ ਵਿਚ ਜਦੋਂ ਦੁਪਹਿਰ ਦੀ ਆਰਤੀ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਸੀ ਕਿ ਬਾਬਾ ਨੇ ਸ੍ਰੀਮਤੀ ਤਰਖੰਡ ਨੂੰ ਕਿਹਾ—“ਮਾਂ, ਮੈਂ ਕੁਝ ਭੋਜਨ ਪਾਉਣ ਦੇ ਖਿਆਲ ਨਾਲ ਤੁਹਾਡੇ ਘਰ ਬਾਂਦਰਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਉਤੇ ਤਾਲਾ ਲੱਗਾ ਦੇਖ ਕੇ ਮੈਂ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਘਰ ਦੇ ਅੰਦਰ ਗਿਆ। ਪਰ ਉਥੇ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਭਾਊ (ਸ੍ਰੀ ਤਰਖੰਡ) ਮੇਰੇ ਖਾਣ ਲਈ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਰੱਖ ਕੇ ਗਏ। ਆਖ਼ੀਰ ਮੈਂ ਭੁੱਖਾ ਹੀ ਵਾਪਸ ਆ ਗਿਆ ਹਾਂ।” ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਵੀ ਬਾਬਾ ਦੇ ਵਚਨਾਂ ਦਾ ਮਤਲਬ ਸਮਝ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਆਇਆ, ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪੁੱਤਰ ਜਿਹੜਾ ਕੋਲ ਹੀ ਖੜਾ ਸੀ, ਸਭ ਕੁਝ ਸਮਝ ਗਿਆ ਕਿ ਬਾਂਦਰਾ ਵਿਚ ਪੂਜਾ ਵਿਚ ਕੋਈ ਤਾਂ ਗਲਤੀ ਹੋ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ ਉਹ ਬਾਬਾ ਕੋਲੋਂ ਵਾਪਸ ਜਾਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਮੰਗਣ ਲੱਗਾ। ਪਰ ਬਾਬਾ ਨੇ ਆਗਿਆ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਉਥੇ ਹੀ ਪੂਜਾ ਕਰਨ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਨੇ ਸ਼ਿਰਡੀ ਵਿਚ ਜੋ ਕੁਝ ਹੋਇਆ, ਉਹ ਸਭ ਚਿੱਠੀ ਵਿਚ ਲਿਖ ਕੇ ਪਿਤਾ ਨੂੰ ਭੇਜਿਆ ਅਤੇ ਭਵਿੱਖ ਵਿਚ ਪੂਜਾ ਵਿਚ ਸਾਵਧਾਨੀ ਰੱਖਣ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ। ਦੋਵੇਂ ਚਿੱਠੀਆਂ ਡਾਕ ਰਸਤੇ ਦੂਸਰੇ ਦਿਨ ਦੋਵਾਂ ਧਿਰਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲ ਗਈਆਂ, ਕੀ ਇਹ ਘਟਨਾ ਹੈਰਾਨੀਜਨਕ ਨਹੀਂ ਹੈ?

ਸ੍ਰੀਮਤੀ ਤਰਖੰਡ

ਇਕ ਵਾਰੀ ਸ੍ਰੀਮਤੀ ਤਰਖੰਡ ਨੇ ਤਿੰਨ ਚੀਜ਼ਾਂ—1) ਭਰਿਤ (ਭਰਥਾ ਜਾਂ ਮਸਾਲੇ ਵਾਲਾ ਬੈਂਗਨ ਅਤੇ ਦਹੀਂ), 2) ਕਾਚਰਿਆ (ਬੈਂਗਨ ਦੇ ਗੋਲ ਟੁਕੜੇ ਘਿਓ ਵਿਚ ਤਲੇ ਹੋਏ), 3) ਪੇੜਾ (ਮਿਠਾਈ) ਬਾਬਾ ਲਈ ਭੇਜੀ। ਬਾਬਾ ਨੇ ਉਸਨੂੰ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ, ਇਹ ਹੁਣ ਦੇਖਦੇ ਹਾਂ।

ਬਾਂਦਰਾ ਦੇ ਸ੍ਰੀ ਰਘੁਵੀਰ ਭਾਸਕਰ ਪੁਰੰਦਰੇ ਬਾਬਾ ਦੇ ਪਰਮ ਭਗਤ ਸੀ। ਇਕ ਵਾਰੀ ਉਹ ਸ਼ਿਰਡੀ ਜਾ ਰਹੇ ਸੀ। ਸ੍ਰੀਮਤੀ ਤਰਖੰਡ ਨੇ ਸ੍ਰੀਮਤੀ ਪੁਰੰਦਰੇ ਨੂੰ ਦੋ ਬੈਂਗਨ ਦਿੱਤੇ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਕਿ ਸ਼ਿਰਡੀ ਪਹੁੰਚ ਕੇ ਉਹ ਇਕ ਬੈਂਗਨ ਦਾ ਭਰਥਾ ਅਤੇ ਦੂਸਰੇ ਦਾ ਕਾਚਰਿਆ ਬਣਾ ਕੇ ਬਾਬਾ ਨੂੰ ਭੇਟ ਕਰ ਦੇਣ। ਸ਼ਿਰਡੀ ਪਹੁੰਚ ਕੇ ਸ੍ਰੀਮਤੀ ਪੁਰੰਦਰੇ ਭਰਥਾ ਲੈ ਕੇ ਮਸਜਿਦ ਆਈ। ਬਾਬਾ ਉਸ ਵੇਲੇ ਭੋਜਨ ਕਰਨ ਲਈ ਬੈਠੇ ਹੀ ਸੀ। ਬਾਬਾ ਨੂੰ ਉਹ ਭਰਥਾ ਬਹੁਤ ਸੁਆਦ ਲੱਗਾ, ਇਸ ਕਰਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਥੋੜ੍ਹਾ-ਥੋੜ੍ਹਾ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਵੰਡ ਦਿੱਤਾ। ਇਸਦੇ ਪਿੱਛੋਂ ਬਾਬਾ ਨੇ ਕਾਚਰਿਆ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਕਿਹਾ। ਰਾਧਾਕ੍ਰਿਸ਼ਨਾਮਾਈ ਕੋਲ ਸੁਨੇਹਾ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਬਾਬਾ ਕਾਚਰਿਆ ਮੰਗ ਰਹੇ ਹਨ। ਉਸ ਨੂੰ ਸਮਝ ਨਹੀਂ ਆਇਆ ਕਿ ਹੁਣ ਕੀ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ? ਬੈਂਗਨ ਦਾ ਤਾਂ ਹਾਲੇ ਮੌਸਮ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਹੁਣ ਮਸਲਾ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ ਕਿ ਬੈਂਗਨ

ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਿਲਣ। ਜਦੋਂ ਇਸ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਕਿ ਭਰਥਾ ਕੌਣ ਲਿਆਇਆ ਸੀ? ਤਾਂ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਕਿ ਬੈਂਗਨ ਸ੍ਰੀਮਤੀ ਪੁਰੰਦਰੇ ਲਿਆਈ ਸੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹੀ ਕਾਚਰਿਆ ਬਨਾਉਣ ਦਾ ਕੰਮ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਹੁਣ ਹਰੇਕ ਨੂੰ ਬਾਬਾ ਦੀ ਇਸ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਦਾ ਮਤਲਬ ਪਤਾ ਲੱਗ ਗਿਆ ਅਤੇ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਬਾਬਾ ਦੇ ਸਭ ਕੁਝ ਜਾਨਣ 'ਤੇ ਬਹੁਤ ਹੈਰਾਨੀ ਹੋਈ।

ਦਸੰਬਰ ਸੰਨ 1915 ਵਿਚ ਸ੍ਰੀ ਗੋਵਿੰਦ ਬਾਲਾਰਾਮ ਮਾਨਕਰ ਸ਼ਿਰਡੀ ਜਾ ਕੇ ਉਥੇ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਦੀ ਰਸਮ-ਕ੍ਰਿਆ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸੀ। ਸ਼ਿਰਡੀ ਜਾਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਹ ਸ੍ਰੀਮਤੀ ਤਰਖੰਡ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਆਏ। ਸ੍ਰੀਮਤੀ ਤਰਖੰਡ ਬਾਬਾ ਲਈ ਕੁਝ ਭੇਟ ਸ਼ਿਰਡੀ ਭੇਜਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਾਰਾ ਘਰ ਛਾਣ ਮਾਰਿਆ, ਪਰ ਸਿਰਫ ਇਕ ਪੇੜੇ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ ਅਤੇ ਉਹ ਪੇੜਾ ਵੀ ਅਰਪਣ ਨੈਵੇਦ ਦਾ ਸੀ। ਬਾਲਕ ਗੋਵਿੰਦ ਇਹ ਹਾਲਤ ਦੇਖ ਕੇ ਰੋਣ ਲੱਗਾ ਪਰ ਫੇਰ ਵੀ ਅਤਿ ਪਿਆਰ ਕਰਕੇ ਉਹ ਪੇੜਾ ਬਾਬਾ ਲਈ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਭਰੋਸਾ ਸੀ ਕਿ ਬਾਬਾ ਉਸਨੂੰ ਜ਼ਰੂਰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰ ਲੈਣਗੇ। ਸ਼ਿਰਡੀ ਪਹੁੰਚ ਕੇ ਗੋਵਿੰਦ ਮਾਨਕਰ ਬਾਬਾ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਨ ਗਏ, ਪਰ ਉਥੇ ਪੇੜਾ ਲਿਜਾਣਾ ਭੁੱਲ ਗਏ। ਬਾਬਾ ਇਹ ਸਭ ਚੁੱਪਚਾਪ ਦੇਖਦੇ ਰਹੇ। ਪਰ ਜਦੋਂ ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਪੇੜਾ ਲਏ ਉਹ ਉਥੇ ਪਹੁੰਚਿਆ ਤਾਂ ਫੇਰ ਬਾਬਾ ਚੁੱਪ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਸਕੇ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ “ਤੁਸੀਂ ਮੇਰੇ ਲਈ ਕੀ ਲਿਆਏ ਹੋ?” ਜਵਾਬ ਮਿਲਿਆ—“ਕੁਝ ਨਹੀਂ।” ਬਾਬਾ ਨੇ ਫੇਰ ਸੁਆਲ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਉਸਨੇ ਉਹੀ ਜਵਾਬ ਦੇ ਦਿੱਤਾ। ਹੁਣ ਬਾਬਾ ਨੇ ਸਾਫ਼-ਸਾਫ਼ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ ਪੁੱਛਿਆ, “ਤੁਹਾਨੂੰ ਮਾਂ (ਸ੍ਰੀਮਤੀ ਤਰਖੰਡ) ਨੇ ਆਉਣ ਵੇਲੇ ਕੁਝ ਮਠਿਆਈ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਸੀ?” ਹੁਣ ਉਸ ਨੂੰ ਯਾਦ ਆਇਆ ਅਤੇ ਉਹ ਬਹੁਤ ਸ਼ਰਮਿੰਦਾ ਹੋਇਆ ਅਤੇ ਬਾਬਾ ਕੋਲੋਂ ਮਾਫ਼ੀ ਮੰਗਣ ਲੱਗਾ। ਉਹ ਦੌੜ ਕੇ ਜਲਦੀ ਨਾਲ ਵਾਪਸ ਗਿਆ ਅਤੇ ਪੇੜਾ ਲਿਆ ਕੇ ਬਾਬਾ ਦੇ ਅੱਗੇ ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ। ਬਾਬਾ ਨੇ ਉਸੇ ਵੇਲੇ ਪੇੜਾ ਖਾ ਲਿਆ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸ੍ਰੀਮਤੀ ਤਰਖੰਡ ਦੀ ਭੇਟ ਬਾਬਾ ਨੇ ਕਬੂਲ ਕੀਤੀ ਅਤੇ “ਭਗਤ ਮੇਰੇ ਉਪਰ ਭਰੋਸਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਇਸ ਲਈ ਮੈਂ ਕਬੂਲ ਕਰ ਲੈਂਦਾ ਹਾਂ”—ਇਹ ਭਗਵਤ ਵਚਨ ਸਿੱਧ ਹੋ ਗਿਆ।

ਬਾਬਾ ਦਾ ਤਸੱਲੀਬਖਸ਼ ਭੋਜਨ

ਇਕ ਵਾਰੀ ਸ੍ਰੀਮਤੀ ਤਰਖੰਡ ਸ਼ਿਰਡੀ ਆਈ ਹੋਈ ਸੀ। ਦੁਪਹਿਰ ਦਾ ਭੋਜਨ ਤਿਆਰ ਹੋ ਚੁੱਕਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਥਾਲੀਆਂ ਪਰੋਸੀਆਂ ਹੀ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਸਨ ਕਿ ਉਸੇ ਵੇਲੇ ਉਥੇ ਇਕ ਭੁੱਖਾ ਕੁੱਤਾ ਆਇਆ ਅਤੇ ਭੌਂਕਣ ਲੱਗਾ। ਸ੍ਰੀਮਤੀ ਤਰਖੰਡ ਫਟਾਫੱਟ ਉੱਠੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਰੋਟੀ ਦਾ ਇਕ ਟੁਕੜਾ ਕੁੱਤੇ ਨੂੰ ਪਾ ਦਿੱਤਾ। ਕੁੱਤਾ ਬੜੇ ਸੁਆਦ ਨਾਲ ਉਸਨੂੰ ਖਾ ਗਿਆ। ਸ਼ਾਮ ਵੇਲੇ ਜਦੋਂ ਉਹ ਮਸਜਿਦ ਵਿਚ ਜਾ ਕੇ ਬੈਠੀ ਤਾਂ ਬਾਬਾ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ, “ਮਾਂ! ਅੱਜ ਤੁਸੀਂ ਮੈਨੂੰ ਬਹੁਤ ਪਿਆਰ ਨਾਲ ਖਵਾਇਆ, ਮੇਰੀ ਭੁੱਖੀ ਆਤਮਾ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਤਸੱਲੀ ਮਿਲੀ ਹੈ। ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਰਦੀ ਰਹਿਣਾ, ਤੁਹਾਨੂੰ ਕਦੀ ਨਾ ਕਦੀ ਇਸਦਾ ਉੱਤਮ ਫਲ ਜ਼ਰੂਰ

ਮਿਲੇਗਾ। ਇਸ ਮਸਜਿਦ ਵਿਚ ਬੈਠ ਕੇ ਮੈਂ ਕਦੀ ਝੂਠ ਨਹੀਂ ਬੋਲਾਂਗਾ, ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਮੇਰੇ ਉੱਪਰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰਦੀ ਰਹਿਣਾ। ਪਹਿਲਾਂ ਭੁੱਖਿਆਂ ਨੂੰ ਭੋਜਨ ਕਰਾਉ, ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਆਪ ਭੋਜਨ ਕਰਿਆ ਕਰੋ। ਇਸਨੂੰ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਰੱਖੋ।” ਬਾਬਾ ਦੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦਾ ਅਰਥ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਮਝ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਆਇਆ, ਇਸ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸੁਆਲ ਕੀਤਾ, “ਭਲਾ! ਮੈਂ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਭੋਜਨ ਕਰਾ ਸਕਦੀ ਹਾਂ? ਮੈਂ ਤਾਂ ਆਪ ਦੂਸਰਿਆਂ ‘ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਹਾਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੁੱਲ ਦੇ ਕੇ ਭੋਜਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਦੀ ਹਾਂ।” ਬਾਬਾ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ, “ਉਸ ਰੋਟੀ ਨੂੰ ਖਾ ਕੇ ਮੇਰਾ ਹਿਰਦਾ ਤ੍ਰਿਪਤ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਹਾਲੇ ਤਕ ਮੈਨੂੰ ਡਕਾਰ ਆ ਰਹੇ ਹਨ। ਭੋਜਨ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਤੁਸੀਂ ਜਿਹੜਾ ਕੁੱਤਾ ਦੇਖਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਜਿਸ ਨੂੰ ਤੁਸੀਂ ਰੋਟੀ ਦਾ ਟੁਕੜਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਉਹ ਅਸਲ ਵਿਚ ਮੇਰਾ ਹੀ ਸਰੂਪ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੋਰ ਪ੍ਰਾਣੀ— (ਬਿੱਲੀਆਂ, ਸੂਰ, ਮੱਖੀਆਂ, ਗਾਵਾਂ ਆਦਿ) ਵੀ ਮੇਰੇ ਹੀ ਸਰੂਪ ਹਨ। ਮੈਂ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਲਾਂ ਵਿਚ ਡੋਲ ਰਿਹਾ ਹਾਂ। ਜਿਹੜਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਭ ਪ੍ਰਾਣੀਆਂ ਵਿਚ ਮੇਰਾ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਮੈਨੂੰ ਬਹੁਤ ਪਿਆਰਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਦਵੈਤ ਜਾਂ ਭੇਦਭਾਵ ਭੁੱਲ ਕੇ ਤੁਸੀਂ ਮੇਰੀ ਸੇਵਾ ਕਰਿਆ ਕਰੋ।”

ਇਸ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਤੁੱਲ ਉਪਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਗ੍ਰਹਿਣ ਕਰਕੇ ਉਹ ਭਾਵੁਕ ਹੋ ਗਈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਵਿਚੋਂ ਅੱਥਰੂਆਂ ਦੀ ਧਾਰ ਵਗਣ ਲੱਗ ਪਈ, ਗਲਾ ਭਰ ਆਇਆ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਖੁਸ਼ੀ ਦੀ ਹੱਦ ਨਾ ਰਹੀ।

ਸਿੱਖਿਆ

“ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਾਣੀਆਂ ਵਿਚ ਈਸ਼ਵਰ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰੋ।”

ਇਹ ਇਸ ਅਧਿਆਇ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਹੈ। ਉਪਨਿਸ਼ਦ, ਗੀਤਾ ਅਤੇ ਭਾਗਵਤ ਦਾ ਇਹੀ ਉਪਦੇਸ਼ ਹੈ ਕਿ “ਸਭ ਪ੍ਰਾਣੀਆਂ ਵਿਚ ਈਸ਼ਵਰ ਦਾ ਹੀ ਵਾਸਾ ਹੈ, ਇਸ ਦਾ ਪ੍ਰਤੱਖ ਅਨੁਭਵ ਕਰੋ।”

ਅਧਿਆਇ ਦੇ ਆਖੀਰ ਵਿਚ ਦੱਸੀ ਘਟਨਾ ਅਤੇ ਹੋਰ ਅਨੇਕਾਂ ਘਟਨਾਵਾਂ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਲਿਖਣਾ ਹਾਲੇ ਬਾਕੀ ਹੈ, ਆਪ ਬਾਬਾ ਨੇ ਪ੍ਰਤੱਖ ਉਦਾਹਰਣ ਪੇਸ਼ ਕਰਕੇ ਦਿਖਾਇਆ ਕਿ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਪਨਿਸ਼ਦਾਂ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਨੂੰ ਆਚਰਣ ਵਿਚ ਲਿਆਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸ੍ਰੀ ਸਾਈਂ ਬਾਬਾ ਸ਼ਾਸਤਰ-ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਦਿੰਦੇ ਹੁੰਦੇ ਸੀ।

ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਸਾਈਂਨਾਥ ਨੂੰ ਸੀਸ ਝੁਕਾਉ : ਸਾਰੇ ਸੁੱਖ ਸ਼ਾਂਤੀ ਪਾਉ।

